

Kedves Naplóm!

Tudom, hogy pár napja nem írtam, de olyan történetet hallottam édesapámtól, amelynek feldolgozásához hosszabb időre volt szükségem. Úgy érzem, hogy most már eljött az ideje annak, hogy veled is megosszam a történetet.

Mint azt te is tudod már régóta, hogy a történelem és a kutatás szinte minden napomat betölti, ezért hasonló témákról nagyon szeretek édesapámmal is beszélgetni. Egy családi ebéd után hosszasan beszéltünk dédszüleim és nagyszüleim 1945-ös helyzetéről. A téma természetesen nem csak úgy véletlenül vetődött fel, hanem tudatosan kérdeztem róla, mert jelenleg az egyetemi kurzusaim egyikéből pontosan erről a korszakról kell házi dolgozatot elkészítenem, és úgy gondoltam, hogy akkor már legyen benne valami személyes is. Na meg mostanában nagyon trendi amúgy is az oral history. Bár néhány részletét ismertem már a történetnek, azért most is sikerült újabb érdekességeket megtudnom.

A történet egy kicsit visszanyúl a 1944 őszi események felé, amikor a keleti front visszahúzódott egészen Felső-Háromszék településeinek határáig, így elérte nagyszüleim kedves faluját, Gelencét is. Azt már több könyvben is olvastam, hogy egyes katonák leszakadtak egységeiktől és az adott településen maradtak. Nos pontosan ez történt Gelencén is. Nagyszüleim négy német katonát fogadtak be, akik közül a családi emlékezet kettőjüknek még a nevét is megőrizte. A legfiatalabb egy 17 éves, Edward keresztnévű katona volt, és még ismert volt a legidősebb katona neve is, aki tiszt volt és Karlnak hívták. Ő Hamburgból származott. Ezen a ponton még azt is meg kell említenem, hogy nagyapám, Tóth Lajos, akiről mellékelek fotót, szolgált a hadseregben, ő mint kovács volt jelen, így nem az első vonalban harcolt. Az ő története még érdekes lesz a későbbiekben.

Sajnos már régészek sem nagyon tudnák rekonstruálni a kert végében levő bunkert, mivel azt gondosan eltűntették, ugyanakkor édesapám nagyon jó emlékezőtehetségének köszönhetően valamennyire a képzelet játékaival életre kelhet szemünk előtt a kétkezi munkával emelt búvóhely. A paramétereikről elmondható, hogy nagyjából egy 3x3-as szobának megfelelő alapterületen volt egy ágy és egy asztal. Mivel Gelencét nem érték bombázások, így csak a katonák laktak ott, ezzel is csökkentve a lebukás esélyeit. Ugyanakkor nem a bunkerben töltötték gelencei tartózkodásuk minden percét. Amiben csak tudtak a család segítségére voltak. Nem féltek vállalni a kétkezi munkát, így láthatóak voltak a gelencei földeken, amint a szedik a krumplit, vagy ahogy felénk nevezik, a pityókát. Más munka is került a ház körül, a

szilvafákról hullott a gyümölcs, természetesen a pálinkafőzés már akkor is egy kiemelt téli tevékenységnek, akár ünnepnek számított a Karácsony és a disznóvágás mellett.

1945-re fordulva igazán felgyorsultak az események. A családi emlékezet alapján tavaszig maradtak a német katonák Gelencén. 1945 tavasza több szempontból is fontos a család életében. A német katonák biztosan megszerették valamennyire a helyi szokásokat, ugyanakkor a honvág is közrejátszott abban, hogy civilben megkíséreltek hazatérni. Innen megszakad az ő történetük, hiszen a későbbiekben nem érkezett róluk semmilyen hír, valószínűleg a több millió honfitársukhoz hasonlóan a történelem múltó ködjébe veszttek. Nagy szerencséivel esetleg hazajutottak és megpróbálták a civil életben elhelyezkedni. Ez már megoldatlan rejtély marad. Távozásuk előtt Edward édesapám nagybátyjának odaajándékozta bicskáját, ami sajnálatos módon azóta nem került elő.

Itt a történet ugyan véget is érhetne, de az akkori viszonyokat tekintve nem meglepő módon még van mit leírni. A családi ház kapujánál ugyanis nem sokkal a német katonák távozása után megjelent egy civil ruhába öltözött katona, aki kísértetiesen hasonlított nagytatámra. Kiderült, hogy nem kísértet és nem is más személy, hanem valóban nagytatám volt az, igaz a háborús évek minden nehézsége megjelent arcán. Sokat nem mesélt háborús élményeiről, de azt mindig nagy büszkeséggel mesélte, amikor ételt szállított a fronton levő katonáknak és egy nem messze felrobbanó löveg szilánkjai megsebesítették, de ő a feladatot teljesítette a megpróbáltatások ellenére is. Elmesélte még azt is, hogy mennyi viszontagság közepette tért haza Mosonmagyaróvárról Gelencére, felhasználva szekeret, biciklit és két lábát. Így már érthető, hogy honnan öröklődött a világjárás a génjeimbe.

Az 1945-ös év valóban kiemelkedő volt minden szempontból családom számára, megéltek nehézséget, örömet, veszteséget és fellélegzést egyaránt. Az ő hozzáállásuk mint a mai napig. Ezzel zárom a történetek ismertetését kedves Naplóm!